

Peněžitá pomoc v mateřství - kdo a za jakých podmínek má nárok

17.10.2023 - | Česká správa sociálního zabezpečení

Kdo může žádat? Požádat o dávku peněžitě pomoci v mateřství (PPM) může maminka, tatínek dítěte, manžel maminky dítěte nebo osoba, která převzala dítě do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu (např. osvojení nebo pěstounská péče).

Žádost o dávku 6–8 týdnů před porodem podává maminka novorozence. Po šestinedělí může maminku s jejím souhlasem vystřídat jiná pečující osoba (manžel, tatínek dítěte, pěstoun). Těmto osobám se od nároku na nejvýše 22 týdnů peněžitě pomoci v mateřství (resp. 31 týdnů v případě dvojčat a víceročet) odečítá doba vyčerpaná maminkou novorozence před porodem a v šestinedělí.

Každý žadatel musí splnit dvě základní podmínky:

První podmínka: účast na nemocenském pojištění

Nárok na dávku mají zaměstnanci/zaměstnankyně, neboť účast na nemocenském pojištění je ze zákona povinná při práci na pracovní smlouvu, na dohodu o pracovní činnosti (DPČ) s hrubým měsíčním příjmem (sjednaným nebo dosaženým) alespoň 4 000 Kč a na dohodu o provedení práce (DPP) s dosaženým hrubým měsíčním příjmem přes 10 000 Kč.

Podnikatelé/podnikatelky (OSVČ) mají nemocenské pojištění ze zákona dobrovolně volitelné.

Žadatel/ka o dávku musí být v den nástupu na mateřskou účasten/účastna nemocenského pojištění, protože je tato dávka vyplácena z nemocenského pojištění.

Pokud zaměstnanec/zaměstnankyně pracuje na DPP nebo v pracovní smlouvě (či DPČ) nemá sjednaný příjem alespoň 4 000 Kč měsíčně a v měsíci nástupu nedosáhne částek uvedených v prvním odstavci, znamená to, že v daném měsíci není účasten/účastna nemocenského pojištění. Pokud ale byla výše příjmů dostatečná pro povinnou účast na nemocenském pojištění za alespoň tři kalendářní měsíce bezprostředně předcházející měsíci nástupu na dávku, na PPM může vzniknout nárok.

Žadatel/ka má nárok na dávku také tehdy, pokud je v den nástupu v tzv. ochranné lhůtě ze skončeného zaměstnání. Standardní ochranná lhůta trvá 7 dnů, ovšem u žen, které byly v den ukončení zaměstnání těhotné, je prodloužena až na 180 dnů. Kratší je ochranná lhůta pouze tehdy, pokud bylo kratší i zaměstnání (např. pokud předchází zaměstnání trvalo 30 kalendářních dnů, ochranná lhůta potrvá pouze 30 kalendářních dnů).

Studentky nárok na peněžitou pomoc v mateřství nemají, neboť studium nezakládá účast na nemocenském pojištění (studium se počítá pouze jako doba pojištění). Mohou však ode dne porodu požádat o rodičovský příspěvek poskytovaný Úřadem práce.

Druhá podmínka: nutná doba nemocenského pojištění přede dnem nástupu na mateřskou

Žadatel/ka o dávku musí mít nemocenské pojištění alespoň 270 kalendářních dnů (to je zhruba 9 měsíců) ve dvou letech přecházejících dni nástupu na PPM (např. při nástupu na PPM 10. 10. 2023 v období od 10. 10. 2021 do 9. 10. 2023). Podnikatelé/podnikatelky (OSVČ) musí mít zároveň nemocenské pojištění alespoň 180 kalendářních dnů (to je zhruba 6 měsíců) v roce předcházejícím dni nástupu na dávku.

Pokud dojde k porodu předčasně, podmínka požadovaných dnů účasti na nemocenském pojištění se zjišťuje k počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu.

Dny účasti na nemocenském pojištění se v rámci požadovaného období sčítají.

Pokud žena během těhotenství čerpá nemocenskou dávku (je např. na rizikovém těhotenství), tato doba se do požadovaných dnů nemocenského pojištění započítá, jestliže ji pobírá za trvání pojištěné činnosti.

Doba studia se do 270 kalendářních dnů započítává pouze tehdy, pokud dotčená osoba studium úspěšně ukončila a v den nástupu na PPM již byla nemocensky pojištěna (případně je v ochranné lhůtě).

Den nástupu na mateřskou

Den nástupu na PPM si určuje žena v rozmezí 6–8 týdnů před očekávaným dnem porodu, který stanoví lékař. Pokud si den nástupu neurčí, je jím počátek šestého týdne před očekávaným dnem porodu.

Dojde-li k porodu předčasně, tj. před datem určeným podle předchozího odstavce, dnem nástupu na dávku je den porodu.

Pokud žena čerpá před porodem nemocenské (např. u rizikového těhotenství), lékař jí ukončí neschopenku dnem předcházejícím dni nástupu na PPM. Pokud žena nárok na PPM nemá, může čerpat nemocenské až do konce šestého týdne po porodu.

Jestliže chce nastávající maminka pracovat až do dne porodu, den nástupu na PPM se neposouvá. Za tyto dny (kdy pracuje) není dávka vyplácena (neboť má finanční příjem zajištěn ze zaměstnání) a nárok na dávku končí stejný den, jako kdyby nepracovala.

https://www.cssz.cz/web/cz/uvod/-/asset_publisher/GQ48v1KeNe0J/content/id/2526764